

Смеричевский С.Ф., Диденко О.П. РАСПРОДАЖА ТОВАРОВ В РОЗНИЧНОЙ ТОРГОВЛЕ: УЧЕТНЫЙ АСПЕКТ

Цель состоит в детализации сущности понятия «распродажа товаров», рассмотрении специфики учета операций по распродаже товаров в розничной торговле и разработке методического инструментария формирования информационных ресурсов для принятия управленческих решений в сфере продаж товаров.

Методика исследования. Для достижения поставленной цели в статье использованы: аналитико-монографический – при изучении литературных источников; системно-аналитический метод – при исследовании законодательных или других нормативно правовых актов по вопросам регулирования учета распродаж; сравнительный метод – при определении отличительных черт между оценкой и торговыми скидками, абстрактно-логический метод - для обобщения теоретических положений, установления причинно-следственных связей, формирования выводов и предложений.

Результаты. Уточнена сущность понятия «распродажа товаров», как инструмента маркетинговой деятельности торгового предприятия, который применяется в конкретный промежуток времени, в конкретной потребительской сфере с целью поощрения покупателей в виде скидки товара или торговых скидок.

Рассмотрена специфика финансового и налогового учета операций по распродаже товаров в розничной торговле. Разработан методический инструментарий формирования информационных ресурсов для принятия управленческих решений по продажам товаров путем обеспечения повышения аналитики, оперативности и точности учетных данных по распродаже товаров.

Научная новизна полученных результатов состоит в разработке методического инструментария формирования информационных ресурсов необходимых для принятия управленческих решений по продаже товаров путем обеспечения повышения качества аналитики, оперативности и точности учетных данных по распродаже товаров.

Практическая значимость состоит в том, что основные положения данного исследования в форме предложений и методических рекомендаций могут быть использованы субъектами предпринимательства в процессе учета распродажи товаров в розничной торговле и принятия управленческих решений относительно целесообразности ее проведения.

Ключевые слова: распродажа товаров, оценка, торговая скидка, ценовая политика.

УДК 657

*Левченко Н.М.,
д. держ. упр., доцент, завідувач кафедри обліку і аудиту,
Козачок І.В.,
Запорізький національний технічний університет*

ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ БРАКОМ ВИРОБНИЦТВА

Постановка проблеми. Входження України в євроспільноту призводить до глобальної конкуренції як на зовнішніх, так і на внутрішніх ринках збуту. Тому забезпечення високої якості продукції нині поставлено в ряд пріоритетних економічних завдань як держави, так і кожного суб'єкта господарювання зокрема. Підґрунтям управління якістю продукції загальноновизнано обліково-інформаційне забезпечення обліку витрат на якість та браку у виробництві.

Зважаючи на вищевикладене, проблема розробки організаційно-методичного підходу до відображення браку у системі бухгалтерського обліку та операцій з управління якістю продукції набуває все більшої актуальності. Адже, якщо відображення браку у складі запасів підприємства є більш-менш регламентованою, то ідентифікація та облікове відображення операцій з управління витратами, пов'язаними з браком, дотепер залишаються поза увагою вчених та практиків, незважаючи на те, що інформація про брак у виробництві відіграє суттєву роль при оцінці ефективності господарської діяльності виробничого підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Враховуючи напрацювання вітчизняних вчених, таких, як: Бутинець Ф., Слюсарчук Л., Шведова Н., Баширов А., Наринський А.,

Онищук С., Лень В., Морозова-Герасимович Н., Зимовець Г., Бугаєва А., Фоміна М. та ін., можна констатувати той факт, що проблема правильності відображення в обліку браку у виробництві є досить актуальною, оскільки дотепер у нормативних актах та інструктивних матеріалах дане питання належним чином неузгоджене, неконкретизоване і детально не розглядається.

Постановка завдання. Мета статті полягає в обґрунтуванні організаційно-методичного підходу до обліку браку у виробництві як підґрунтя обліково-інформаційного забезпечення управління якістю продукції.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для обліку та узагальнення інформації про втрати від браку у виробництві продукції (робіт, послуг) згідно Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій (далі Інструкція 291) призначено рахунок 24 «Брак у виробництві», за дебетом якого відображаються втрати через виявлений зовнішній та внутрішній брак (вартість невиправного, остаточного браку та витрати на виправлення браку), витрати на гарантійний ремонт в обсязі, що перевищує норму, витрати на утримання гарантійних майстерень; за кредитом - суми, що відносяться на зменшення витрат на брак, та сума, що списується на витрати на виробництво як втрати від браку, суми зменшення витрат від браку продукції: вартість відходів від бракованої продукції або реалізації її за зменшеною ціною; вартість утримання з винуватців браку; суми відшкодувань, одержаних від постачальників недоброякісних матеріалів та напівфабрикатів, які спричинили брак продукції [3, с. 15]. Слід підкреслити, що в Інструкції 291 чітко наголошується, що на рахунок 24 відображаються витрати, пов'язані з браком, тож, оскільки мова йде про витрати, доцільно звернутись до П(С)БО 16 «Витрати».

В П(С)БО 16 «Витрати» зазначено, що до складу інших прямих витрат включаються втрати від браку, які складаються з вартості остаточно забракованої з технологічних причин продукції (виробів, вузлів), зменшеної на її справедливую вартість та витрати на виправлення такого технічно неминучого браку [2, с. 82]. Проте, оскільки брак у виробництві за класифікаційними ознаками поділяється на кілька видів, облік кожного з яких має свою специфіку, то існує нагальна потреба при організації обліку браку враховувати його класифікацію, яка і має стати основою при побудові аналітичного обліку (рис. 1).

Як свідчить практика, переважна частка витрат, пов'язаних з браком виникає внаслідок технічного неминучого браку. Згідно з п. 412 Методичних рекомендацій з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості, затверджених наказом Міністерства промислової політики України від 09.07.2007 р. № 373 (далі Методрекомендації № 373), технічно неминучим браком вважається брак, зумовлений специфікою та рівнем розвитку технології й організації виробництва, що передбачений технічною або технологічною документацією та виникає в межах установлених такою документацією норм [5].

Поділ технічно-неминучого браку на поправний та непоправний вимагає зупинитись на вивченні специфіки їх відображення в обліку.

У випадку якщо технічно-неминучий брак є поправним, то на рахунку 24 «Брак у виробництві» витрати, що сформували собівартість самих виробів та напівфабрикатів, які піддалися виправленню, не відображають (вони мають відображатись на рахунку 23 «Виробництво» у складі виробничої собівартості продукції, що випускається), а на рахунку 24 «Брак у виробництві» у такому разі слід обліковувати лише витрати на виправлення такого браку [1].

При цьому, згідно з п. 413 Методрекомендацій № 373, собівартість поправного браку (тобто витрати на виправлення браку) включає (рис. 2).

Собівартість поправного технічно-неминучого браку списується (за вирахуванням сум, що відносяться на зменшення витрат від браку) з рахунку 24 «Брак у виробництві» до складу виробничої собівартості продукції [1].

В податковому обліку поправний технічно-неминучий брак згідно п. 138.7 ПКУ відображається лише у межах витрат на виправлення такого браку за умов, якщо:

– вартість забракованої з технологічних причин продукції не перевищує встановлених нормативів таких витрат;

– забракована продукція після здійснення витрат на виправлення реалізується [7].

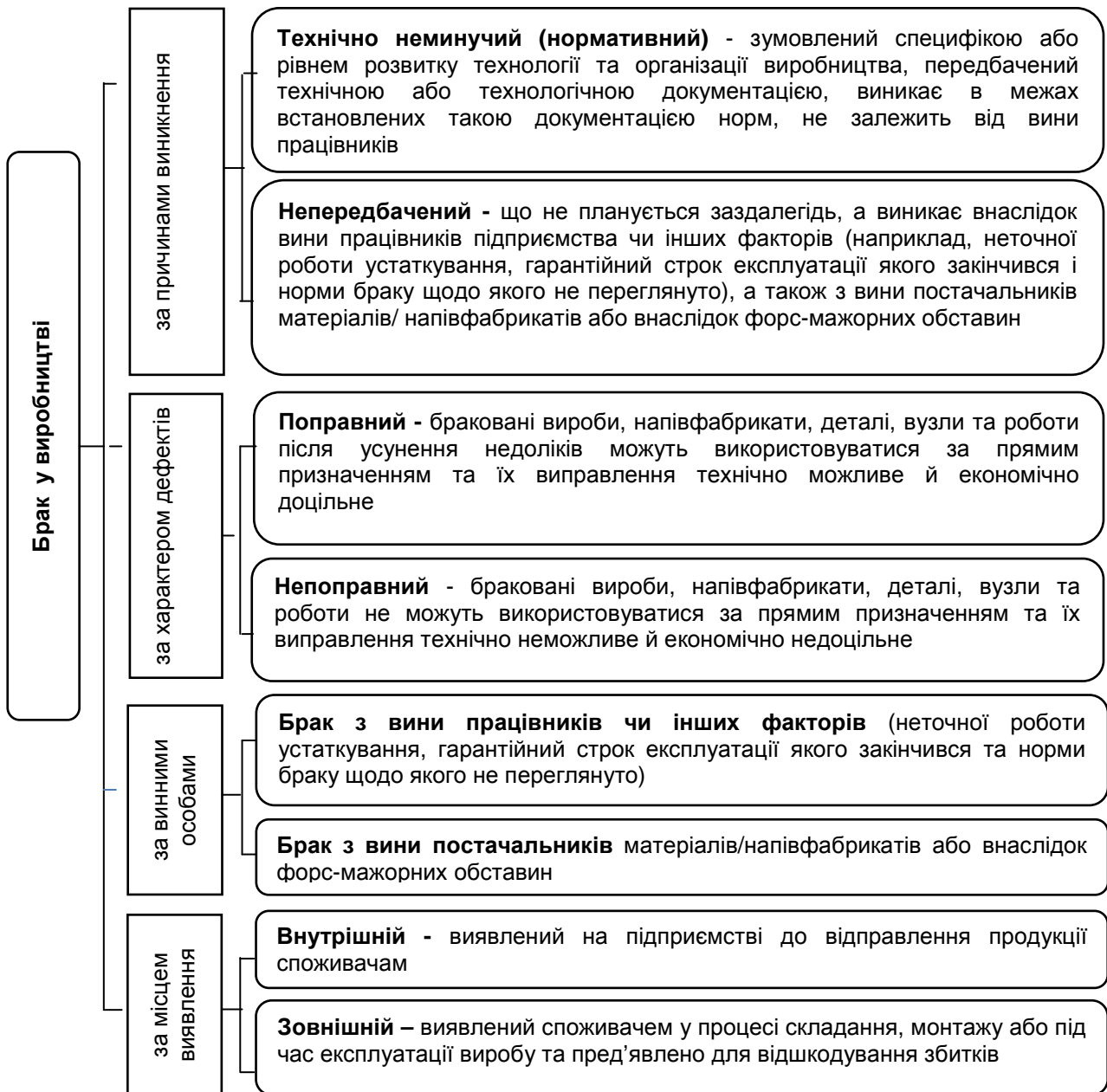

Рис. 1. Класифікація браку у виробництві

Джерело: [6, с. 34]

Рис. 2. Собівартість поправного технічно-неминучого браку

Джерело: [5]

ПДВ по поправному технічно-неминучому браку не коригується, оскільки бракована продукція після її виправлення продовжує брати участь в оподатковуваних господарських операціях у межах господарської діяльності (ст. 198 ПКУ).

Якщо технічно-неминучий брак є непоправним, втрати від нього (собівартість браку) відображається на рахунку 24 «Брак у виробництві» в межах нормативу. У разі, якщо від браку отримано відходи, які можуть бути використані в господарській діяльності підприємства чи використані у процесі виробництва іншої продукції або здані як вторсировина переробному підприємству, або ж реалізовані покупцю, то «поворотна» частина браку згідно п. 329 Методрекомедацій № 373 оцінюється за ціною можливого використання (якщо підприємство планує використовувати відходи у подальшому виробництві) чи за справедливою вартістю (якщо підприємство планує відходи реалізувати) [5].

Сума втрат, що залишилися від непоправного технічно-неминучого браку, включається до складу виробничої собівартості продукції у складі інших прямих витрат (п. 14 П(С)БО 16). При цьому втрати від браку мають включатися до собівартості того виду продукції, за яким виявлено брак. У випадку якщо на підприємстві втрати від браку не виділено в окрему статтю калькуляції, то їх слід віднести до складу загальновиробничих витрат з подальшим розподілом, передбаченим п. 16 П(С)БО 16.

В податковому обліку втрати від непоправного технічно-неминучого браку відносяться на витрати лише в межах відповідних норм витрат (пп. 138.10.1 щодо витрат внаслідок псування матеріальних цінностей, п. 140.3 ст. 140 ПКУ щодо витрат у межах норм природного збитку чи технічних (виробничих) витрат). Фактична вартість остаточно забракованої продукції, що перевищує допустимі норми технічно-неминучого браку, в податковому обліку не включається до витрат платника податку. Отже, понаднормові суми витрат від браку не потрапляють до податкових витрат, оскільки їх вважають такими, що не використані в господарській діяльності.

Водночас витрати на ліквідацію (розборку чи утилізацію) такого остаточно нормативного технічно-неминучого браку визнаються податковими витратами.

ПДВ за товари/послуги, використані для виготовлення остаточно забракованої продукції (у межах норм), не коригується, оскільки це нормальний етап виробництва, тобто здійснюється в межах господарської діяльності.

Щодо поправного непередбаченого браку, то слід зазначити, що, згідно п. 413 Методрекомедацій № 373, витрати, що сформували собівартість самої бракованої продукції, на рахунку 24 «Брак у виробництві» не відображають, а враховують тільки витрати на виправлення браку. Водночас втрати від непоправного непередбаченого браку, який визнано непоправним відображають на рахунку 24. При цьому втрати від браку зменшуються на суму відшкодувань винними особами та на суму відшкодувань постачальниками (якщо такі порушення доведено), а також на вартість отриманих відходів від забракованих виробів. Суму витрат від поправного та непоправного непередбаченого браку, що залишилася, згідно п. 11 П(С)БО 16, відносять на собівартість реалізованої продукції у межах установлених норм та нормативів (якщо винуватця не встановлено) чи до інших витрат операційної діяльності (якщо винуватця встановлено, проте через вимоги КЗпП [4] сума не підлягає відшкодуванню).

Податковий облік витрат від непередбачуваного браку має певну специфіку. Слід нагадати, що непередбачений брак – брак, який не планується заздалегідь, а виникає внаслідок вини працівників підприємства чи з вини постачальників матеріалів/напівфабрикатів, тобто виникає з причин суб'єктивного характеру.

Відмінною рисою витрат від браку з причин суб'єктивного характеру є те, що вони виникають за участі людського фактору. Тож, чітко можна стверджувати, що порядок облікового відображення в податковому обліку витрат від браку з причин суб'єктивного характеру залежить від причини виникнення та можливості встановлення винних осіб.

Втрати від непередбаченого браку в податковому обліку не включаються до витрат, оскільки вони класифікуються, як не пов'язані з господарською діяльністю платника податків. Водночас, згідно з п.п. 136.1.5 ПКУ, не потрапляють до складу доходів підприємства і компенсація шкоди винуватцями браку. Крім того, така компенсація не є об'єктом обкладення ПДВ, оскільки не є оплатою поставлених товарів/послуг [8].

У разі, якщо за результатами розбирання виробів з непередбаченим браком підприємство може отримати відходи, які можуть бути використані в подальшому у виробничій діяльності або реалізовані, то згідно п.п. 135.4.1 ПКУ отримані доходи мають бути включені до доходів у періоді переходу до покупця права власності на ці відходи. Одночасно з визнанням такого доходу підприємство може претендувати на право включення вартості цих відходів, за якою вони раніше були визнані активом, до складу податкових витрат як прямих матеріальних витрат відповідно до п. 138.8 ПКУ.

За умови реалізації відходів від непередбаченого браку в податковому обліку мають бути відображені податкові зобов'язання, виходячи з договірної (контрактної) вартості, але не нижче звичайної ціни (п. 188.1 ПКУ).

У разі утилізації браку право на податковий кредит з ПДВ не виникає, оскільки такі витрати не пов'язані з господарською діяльністю. Вартість утилізації згідно з п.14 П(С)БО 16 «Витрати» включають до складу інших витрат операційної діяльності.

Тож, враховуючи вищевикладене, вважаємо що аналітичний облік на рахунку 24 «Брак у виробництві» має вестись не за видами виробництва, як передбачено Інструкцією 291, а у розрізі класифікації витрат, пов'язаних з браком (рис. 3).

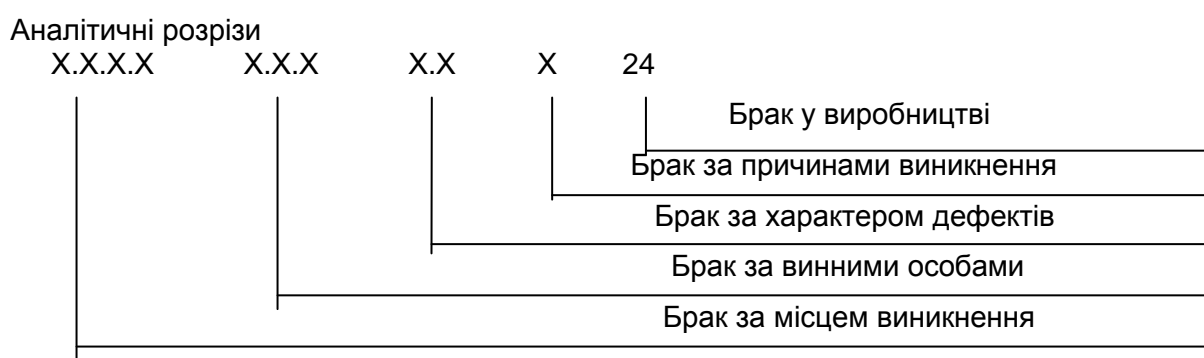

Рис. 3. Аналітичний облік браку у виробництві

Джерело : запропоновано авторами

Ведення обліку у запропонованих аналітичних розрізах дозволить сформувати комплексне обліково-інформаційне забезпечення для управління браком у виробництві та вжиття відповідних заходів щодо підвищення якості продукції підприємства.

Висновки з проведеного дослідження. За результатами проведеного дослідження приходимо до висновку, що нормативне регулювання обліку браку у виробництві дотепер залишається неузгодженим та неконкретизованим, тож підприємства відображають втрати від браку та витрати, пов'язані з браком на різноманітних рахунках. Це, в свою чергу, не дає можливості визначити фактично понесені витрати, пов'язані з браком і, як наслідок, унеможливорює здійснення економічного аналізу впливу даних витрат на обсяги реалізації продукції, розширення ринків збуту, на рівень задоволення потреб споживачів, на фінансові результати тощо. З метою підвищення аналітичності, оперативності та точності облікових даних щодо втрат від браку, доведено необхідність:

по-перше, з метою гармонізації чинних нормативних актів з питання регулювання обліку браку у виробництві доповнити Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» в частині:

- п. 4 доповнити термінами «брак», «виправний брак», «невиправний (остаточний) брак», «нормативний брак», «понаднормативний брак»;
- п. 5 критерії визнання витрат доповнити критеріями визнання витрат, пов'язаних з браком;

по-друге, аналітичний облік на рахунку 24 «Брак у виробництві» вести не за видами виробництва, як передбачено Інструкцією 291, а у розрізі класифікації витрат, пов'язаних з браком.

Запровадження на практиці поданих пропозицій дозволить гармонізувати порядок ведення податкового та фінансового обліку витрат, пов'язаних з браком і таким чином

підвищити якість обліково-інформаційного забезпечення управління якістю продукції, так необхідного в умовах жорсткої конкуренції.

Бібліографічний список

1. Білова Н. Обліковуємо брак у виробництві / Н. Білова, Н. Яновська // Податки та бухгалтерський облік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nibu.factor.ua/ukr/catalogue/issue.html>.
2. Витрати : Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 31.12.99 р. № 318 (зі змінами та доповненнями) // Бухгалтерія. – 2005. – С. 82-86.
3. Інструкція щодо застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерством фінансів України від 30.11.99 р. № 291 // Все про бухгалтерський облік. – 2000. – № 11. - С. 15-64
4. Кодекс законів про працю України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua/go/322-08>
5. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості, затверджені наказом Міністерства промислової політики України від 09.07.2007 р. № 373. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukraine.uapravo.net/data2008/.../ukr21347>
6. Мірошник В. В. Класифікація втрат майна підприємства у системі бухгалтерського обліку / В. В. Мірошник // Вісник ЖДТУ. – 2012. - № 2(60). – С. 34-39.
7. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua/go/2755-17>
8. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо вдосконалення окремих норм Податкового кодексу України : Закон України від 07.07.2011 р. № 3609-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua/go/3609-17>

References

1. Bilova, N. and Yanovska, N. (2012), "Accounts for the lack of production", *Podatky ta bukhgalterskyi oblik*, available at: <http://nibu.factor.ua/ukr/catalogue/issue.html>
2. Ministerstvo Finansiv Ukrainy (2005), "Vytraty: Polozhennia (standart) bukhgalterskoho obliku 16", *Bukhhalteriia*, pp.82-86.
3. Ministerstvo Finansiv Ukrainy (2000), "Instruktsiia shchodo zastosuvannia Planu rakhunkiv bukhgalterskoho obliku aktyviv, kapitalu, zoboviazan i hospodarskykh operatsii pidpriumstv i orhanizatsii", *Vse pro bukhgalterskyi oblik*, vol. 11, pp.15-64.
4. Verkhovna Rada Ukrainy (2008), "Kodeks zakoniv pro pratsiu Ukrainy", available at: <http://zakon.rada.gov.ua/go/322-08>.
5. Ministerstvo promyslovoi polityky Ukrainy (2007), "Metodychni rekomendatsii z formuvannia sobivartosti produktsii (robit, posluh) u promyslovosti", available at: <http://ukraine.uapravo.net/data2008/.../ukr21347>.
6. Miroshnyk, V. V. (2012), "Classification of loss of property companies in the accounting system", *Visnyk ZhDTU*, vol. 2(60), pp. 34-39.
7. Verkhovna Rada Ukrainy (2010), "Podatkovi kodeks Ukrainy", available at: <http://zakon.rada.gov.ua/go/2755-17>.
8. Verkhovna Rada Ukrainy (2011), "Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta deiakykh inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo vdoskonalennia okremykh norm Podatkovoho kodeksu Ukrainy", available at: <http://zakon.rada.gov.ua/go/3609-17>.

Левченко Н.М., Козачок І.В. ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ БРАКОМ ВИРОБНИЦТВА

Мета полягає в обґрунтуванні організаційно-методичного підходу до обліку браку у виробництві як підґрунтя обліково-інформаційного забезпечення управління якістю продукції.

Методика дослідження. Для досягнення поставленої мети в статті використано: аналітико-монографічний – при вивченні літературних джерел; системно-аналітичний метод – при дослідженні

законодавчих чи інших нормативно-правових актів з питань регулювання обліку браку у виробництві; порівняльний метод – при визначенні відмінностей трактування поняття «брак у виробництві»; абстрактно-логічний метод - для узагальнення теоретичних положень, встановлення причинно-наслідкових зв'язків і формування висновків та пропозицій.

Результати. Досліджено протиріччя чинних нормативних актів з питань регулювання порядку обліку браку у виробництві. Розглянуто класифікацію браку у виробництві, як об'єкта обліку. Дано оцінку досконалості методики фінансового та податкового обліку браку. З метою підвищення аналітичності, оперативності та точності облікових даних щодо витрат від браку, доведено необхідність з метою гармонізації чинних нормативних актів з питання регулювання обліку браку у виробництві внести доповнення до П(С)БО 16 «Витрати» та удосконалити методику аналітичного обліку браку у виробництві (передбачену Інструкцією № 291) шляхом розробки схеми аналітичного обліку браку у виробництві у розрізі класифікації витрат, пов'язаних з браком.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в розробці шляхів гармонізації нормативних актів з обліку браку та розробці схеми аналітичного обліку браку у виробництві у розрізі класифікації витрат, пов'язаних з браком.

Практична значущість полягає в тому, що основні положення даного дослідження у формі пропозицій та методичних рекомендацій можуть бути використані суб'єктами господарювання в процесі обліку браку та прийняття управлінських рішень щодо підвищення якості продукції.

Ключові слова: брак, технічно неминучий брак, непередбачений брак, виправний брак, непоправний брак.

Levchenko N.M., Kozachok I.V. REGISTRATION-INFORMATIVE PROVIDING OF MANAGEMENT SHORTAGE OF PRODUCTION

Purpose consists in a ground organizationally methodical to going near the account of shortage in a production as ground registration-informative providing of management quality of products.

Methodology of research. For achievement of the put purpose it is used in the article: analytical monographic – at the study of literary sources; system analytical method – at research of legislative or other normatively legal acts on questions adjusting of account of shortage in a production; comparative method – at determination of differences of interpretation of concept «shortage in a production»; abstractly logical method - for generalization of theoretical positions, establishing causal investigation connections and the formation of conclusions and proposals.

Findings. Investigational contradiction of operating normative acts is on questions adjusting of order of account of shortage in a production. Classification of shortage is considered in a production, as to the object of account. The estimation of perfection of method of financial and tax account of shortage is given. With the purpose of increase of analytical, operationability and exactness of registration information, in relation to losses from a shortage, a necessity is well-proven with the purpose of harmonization of operating normative acts through question of adjusting of account of shortage in a production to bring in addition in P(R)RK 16 «Charges» and to perfect the method of the analytical accounting of shortage in a production (foreseen Instruction №291) by development of chart of the analytical accounting of shortage in a production in the cut of classification of charges, related to the shortage.

Originality of the got results consists in development of ways of harmonization of normative acts from the account of shortage and development of chart of the analytical accounting of shortage in a production in the cut of classification of charges, related to the shortage.

Practical meaningfulness consists in that the substantive provisions of this research in form suggestions and methodical recommendations can be used the subjects of ménage in the process of account of shortage and acceptance of administrative decisions in relation to upgrading products.

Key words: marriage, technically inevitable marriage, unforeseen marriage, rework, incorrigible marriage.

Левченко Н.М., Козачок И.В. УЧЕТНО-ИНФОРМАЦИОННОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ УПРАВЛЕНИЯ БРАКОМ ПРОИЗВОДСТВА

Цель состоит в обосновании организационно-методического подхода построения учета брака в производстве как основания учетно-информационного обеспечения управления качеством продукции.

Методика исследования. Для достижения поставленной цели в статье использованы: аналитико-монографический - при изучении литературных источников; системно-аналитический метод - при исследовании законодательных или иных нормативно-правовых актов по вопросам регулирования учета брака в производстве; сравнительный метод - при определении различий трактовки понятия «брак в производстве»; абстрактно-логический метод - для обобщения теоретических положений, установления причинно-следственных связей и формирование выводов и предложений.

Результаты. Исследовано противоречие действующих нормативных актов по вопросам регулирования порядка учета брака в производстве. Рассмотрена классификация брака в

производстве, как объекта учета. Дана оценка совершенства методики финансового и налогового учета брака в производстве. С целью повышения аналитической, оперативности и точности учетных данных, относительно потерь от брака, доказана необходимость с целью гармонизации действующих нормативных актов по вопросу регулирования учета брака в производстве внести дополнение в П(С)БУ 16 «Расходы» и усовершенствовать методику аналитического учета брака (предусмотренную Инструкцией № 291) путем разработки схемы аналитического учета брака в производстве в разрезе классификации расходов, связанных с браком.

Научная новизна полученных результатов состоит в разработке путей гармонизации нормативных актов по учету брака и разработке схемы аналитического учета брака в производстве в разрезе классификации расходов, связанных с браком.

Практическая значимость состоит в том, что основные положения данного исследования в форме предложений и методических рекомендаций могут быть использованы субъектами хозяйствования в процессе учета брака и принятия управленческих решений по повышению качества продукции.

Ключевые слова: брак, технически неизбежный брак, непредвиденный брак, исправимый брак, неисправимый брак.

УДК 336.71:519.23(477)

*Матійчук Л.П.,
к.е.н., доцент кафедри економічного аналізу і статистики,
Тернопільський національний економічний університет*

ІНТЕГРАЛЬНЕ СТАТИСТИЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ НАДІЙНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

Постановка проблеми. В період загальноекономічної та соціально-політичної кризи банківські установи працюють у складних умовах. Це, відповідно, впливає на надійність і принципи роботи. Тому від стабільності та надійності роботи банківських установ значною мірою залежить швидкий вихід із економічної кризи й ефективність реформ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Практика застосування багатовимірного статистичного оцінювання та методики комплексного аналізу діяльності банківських установ знайшла відображення у наукових працях вітчизняних вчених: В. Вітлінського [1; 2], А. Головача, О. Доценко, А. Єріної [4], В. Захожая, Н. Камашевої, Г. Карчевої, В. Кочеткова, А. Незнамової, К. Раєвського, Л. Свистун-Золотаренко, А. Сидорової та інших.

Віддаючи належне внеску попередників у дослідження цієї наукової проблеми, зазначимо, що надзвичайно високий динамізм, притаманний банківському сектору, призводить до постійних змін як у механізмі функціонування банківських установ, так і формах їх взаємодії з іншими суб'єктами економічних відносин. А це, відповідно, вимагає подальших наукових досліджень в напрямі удосконалення існуючої методології оцінювання надійності банківських установ з урахуванням сучасних реалій.

Постановка завдання. Обґрунтування напрямів удосконалення існуючої методології оцінювання надійності банківських установ з урахуванням сучасних реалій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Насамперед зазначимо, що із наявністю певних суб'єктивних аспектів у побудові рейтингових методик виникає низка суперечливих моментів. Зокрема, на думку В.В. Вітлінського, до недоліків існуючих підходів можна віднести:

- непрозорість більшості рейтингових методик оцінки банківської діяльності, відсутність чітких критеріїв використання їх на практиці;
- викривлення економічного сенсу деяких показників (що є вихідним матеріалом для обчислення рейтингів) через недосконалість існуючої системи обліку та моніторингу;
- орієнтація розробників рейтингових методик на лінійні моделі взаємозв'язку показників без обґрунтування умов, у яких допускається їх застосування;
- обмеженість і неповнота інформаційної бази. Деякі рейтингові методики